

En nu de vragen aan onze lezers. De vindplaatsen van de Nederlandsche reptielen en in 't bijzonder van adders zijn zoo goed als in 't geheel niet bekend; en toch is het nuttig te weten, waar in den laatsten tijd adders gezien zijn. Deze vreeselijke dieren verwijderen zich zelden ver van de plek, waar zij hun voedsel vinden, ze blijven meestal ook in den omtrek van hun geboorteplekje leven en verspreiden zich alleen bij gebrek aan voedsel. Waar één adder gezien wordt, huizen er zeer waarschijnlijk een groot aantal.

Wie *eigen* ervaring op dit gebied heeft opgedaan zal ons een groot genoegen doen, met ons per briefkaart op de volgende vragen een ondertekend antwoord te schrijven, dat wij in *D. L. N.* in extenso of extracto zullen mededeelen.

Waar en wanneer heeft U zelf in ons land een adder in vrijheid aangetroffen? Kwamen er op die plek (laten we zeggen binnen de omtrek van tien minuten gaans) boschmieren voor? Leefden er egels in die buurt, tentijde dat u er een adder zag? Kwam de gladde slang er tegelijkertijd voor? Al heeft U den adder niet zelf gezien, welke gevallen van vergiftiging heeft u bijgewoond? Wanneer (jaar en maand), welke geneesmiddelen werden toegediend en hoe liep het af?

E. HEIMANS.

DE KLUIT.

*A*l menigmaal heb ik in Artis bij het bezoeken van de groepen van opgezette vogels in het Museum „Fauna Neerlandica“ voor de vitrine der kluiten den uitroep gehoord: „Zijn dat nu Nederlandsche vogels?“ En inderdaad, die dieren zien er door en door uitheemsch uit, veel meer nog dan de ibis of de kraanvogel, die slechts een enkele maal hier gezien worden, terwijl de kluiten bij honderden broeden op de Wadden-eilanden en aan de monden der groote rivieren.

De abnormaal lange pooten, de merkwaardige teekening met wit en zwart, het kleine kopje en de schoenmakers-els-vormige snavel, het zijn allemaal dingen, die zoo afwijken van den gewonen vogelvorm, dat wij bij het zien ervan eerder zouden denken aan het vaderland van den Schuitbek-reiger

Jonge Kluitjes.

Uit STEENHUIZENS collectie van stereoscoop-opnamen.

of van den Lachenden Ezel dan aan Rottumeroog of Hoedekenskerke.

En toch is de kluit een vogel, die hier thuis hoort, een vogel, geheel er op ingericht, om te leven aan de poelen en op de slijkbanken, die zich vormen, waar een groote rivier in een ondiepe zee uitmondt. Van Cadzand tot Blaavands-huk komt hij nog in groot aantal voor, vroeger ook veel aan de Oostzee, waar hij nu schaarsch wordt, en in de lage streken van Engeland langs de Noordzee, waar hij sedert 1825 niet meer broedende is aangetroffen. In zuidelijker streken ontbreekt hij in geen enkel delta-gebied en ook aan binnenzeeën en groote meren vertoont zij zich niet zelden. Maar altijd begeert hij poelen en plassen, ondiep, zilt water met slijkerigen bodem.

Wanneer bij eb de schorren en slikken droog loopen, komen in dichte scharen allerlei vogels opzetten, om hun voedsel te zoeken in de kreeken en poelen van het aangeslibde land. In den zomertijd, als de jonge vogels bijna volwassen zijn, heb ik mij er vaak in verlustigd, hoe zij behoorlijk op tijd en familiegewijs aan tafel gingen; voorop de groote langbeenen, lepelaars en reigers, dan de wulpen en grutto's, vervolgens de kluiten, tureluurs en kemp-hanen en eindelijk het klein gedoe van pleviertjes

en oeverloopers met hier en daar een ondernemende zwarte kraai er tusschen.

En onder al die vogels is er niet een, die zich daar zoo gemakkelijk beweegt als de kluit. Zijn lange pooten stellen hem in staat nog te staan en te waden, waar kempfaan en tureluur het al lang moeten opgeven. De breede vliezen tusschen zijn drie voorteenen steunen hem op den weeken modder en raakt hij bij ongeluk op een diepe plaats den bodem kwijt, dan zwemt hij er vroolijk op los, want dat doet hij als de beste. En als de vloed weer opkomt, dan slaat hij de wit met zwarte vlegels uit om binnendijs aan plassen en kolken zijn maaltijd voort te zetten.

Hoe en wat eet een kluit? Iedereen, die den merkwaardigen snavel van dezen vogel gezien en betast heeft, moet zich die vraag wel stellen. Die snavel toch verschilt zoo hemelsbreed van die der andere snipvogels, dat het haast niet te begrijpen is, hoe die dieren op dezelfde plaatsen hun voedsel kunnen zoeken. Niet alleen is de snavel omhoog gebogen, wat op zichzelf al onpractisch genoeg lijkt, maar de punten zijn zwak en teer en sluiten niet

eens behoorlijk op elkander, zoodat het dier er onmogelijk mee boren of grijpen kan.

Hij doet dan ook heel anders. Hij rekt den langen nek, totdat de kop bijna gelijk met het water of met den modder komt en slaat dan den snavel heen en weer. Daarbij blijft de snavelpunt zelf ongebruikt, alleen het middengedeelte scheert door het water heen en grijpt het goede, dat daar te krijgen is. En er is heel wat goeds te krijgen, want die ebpoelen wemelen van leven en het slijk der aanslibbingen bestaat voor de helft uit levende massa. Het is een werkje voor loupe of microscoop, om alles daaruit te halen wat er in is: groote en kleine wieren, eieren en larven van allerlei wormen, schaaldieren en weekdieren en dan nog al dat kleine grut van mosdiertjes, raderdiertjes en infusoriën.

De kluit haalt daar het fijnste en lekkerste uit en wat het gemakkelijkst te verteren valt, zoodat maar zelden in zijn maag brokken of restantjes te vinden zijn, waaruit met zekerheid iets omtrent de juiste samenstelling van zijn menu zou zijn af te leiden.

Maar klein en zacht moet het in ieder geval wezen. Nooit zult ge in Augustus de kluiten in gezelschap van de wulpen, grutto's en tureluurs op de zandige weiden ontmoeten op de sprinkhanenjacht, nooit vindt ge ze aan 't zandig strand, waar de roodsnavelige scholieksters naar wormen boren of weekdieren uit hun schelpen pikken. En als in het najaar de „levensvoorraad“ der schorren vermindert door de kou, dan houden de kluiten het hier niet langer uit en verhuizen zij naar milder streken.

In het laatst van Maart komen zij terug. Zij trekken 's nachts en, te oordeelen naar het geluid, in groote troepen. Wie eenmaal hun „kluut, kluut, kluut“ gehoord heeft, vergeet dat nooit weer en herkent den roep der trekkende kluiten uit de velerlei geluiden, die in stille Maart- of April-nachten tot ons door dringen. Ik kan daar met het meeste genoegen naar liggen te luisteren, als ik mij eens voor een enkelen keer een slapelozen nacht op den hals gehaald heb. De beste tijd is tusschen twee en drie uur; later beginnen de lijsters al te zingen en eigenlijk moet

Nest en Eieren van de Kluit.

UIT STEENHUIZENS collectie van stereoscoop-opnamen.

je eerst ook alle eenden in de buurt den nek omdraaien, want die gaan altijd antwoorden, als zij in de hoogte hun kornuiten voorbij hooren trekken en dan hoor je natuurlijk van de verre geluiden niets meer.

Op hun broedplaatsen leven de kluiten zeer vreedzaam en eendrachtig met elkander en met de vele andere vogels, die met hen de kale landen langs de zee bewonen. Hoe zouden ze ook met hun zwakke snaveltjes zin in vechten kunnen hebben. Maar zin in dansen hebben ze wel. De mannetjes zoowel als de wijfjes maken allerlei rare passen, slaan met de vleugels en de staart tegen den grond, wringen de hals in slangachtige bochten, terwijl zij den kop heel laag houden en een piepend geluid laten hooren, ongeveer op dezelfde manier als de bergeenden dat doen. De heele vertooning herinnert wel eenigszins aan het vechten der kempfaantjes en zou ook wel „balsen“ genoemd mogen worden. Ik heb hen 't meest zoo zien doen heel vroeg in den morgen en daar geen enkel mij bekend boek er melding van maakt, zou ik wel willen, dat wie er voor in de gelegenheid is, zijn aandacht aan deze zaak schenkt.

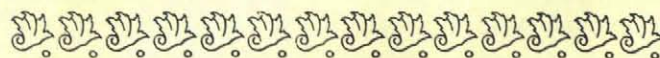
Evenals vele vogels, die op den grond broeden, leggen de kluiten hun eieren meestal zonder eenige bescherming vlak op den grond in een klein kuiltje. Dikwijls evenwel bouwen zij een nest, dat, blijkens bijgaande fotografie soms aanzienlijke afmetingen bereiken kan en samengesteld is uit riet en takjes.

De vier groote lichtgele, bruin en donker lila gevlekte eieren worden door het mannetje en wijfje bij afwisseling bebroed. De vogel zit daarbij met zijn pooten gebogen aan weerszijden van het nest. Dat wist ik niet, voor dat Steenhuizen het gefotografeerd had. Ik vermoed, dat deze houding voor alle langpootige steltloopers wel de eenig mogelijke zal zijn, want, werden de pooten onder het lichaam gehouden, dan zouden die lange rechte dingen over de eieren komen te liggen, die dan niet voldoende bedekt en verwarmd zouden kunnen worden.

De jonge kluitjes zijn als de meeste jonge steltloopers allerliefste diertjes. Zij kunnen wel dadelijk loopen, maar worden door de ouden nog eenige dagen in het nest verpleegd, voor dat ze mee mogen naar de voederplassen en ook daar blijven de ouden hen nog dagen achtereen helpen en onderwijzen. Het is een alleraardigst gezicht, de kluitenfamilie bezig te zien. Alles wat de ouden voordoen, doen de jongen na. Nu eens staan ze naast elkander in het water te maaien, dan weer waden ze in een rij door de plas of zwemmen met kleine schokkende knikbeweginkjes net als koeten of waterhoentjes. Op het heetst van den dag, doet de heele familie een dutje — binnendijks natuurlijk — liefst beschut door een hoogen slootkant en 's nachts slapen ze maar heel weinig, want ze zijn bezig tot

het laatst van de avondschemering en beginnen weer voor het vroegste morgenkrieken. En daartusschen ligt 's zomers niet veel.

JAC. P. TH.

IN 'T GOOI.

Kent gij Naarden, lezer! Ja, ik bedoel niet 't kleine stadje met zijn bomvrije kazerne, zijn kerk met ingemetselde kogels van 't jaar zooveel, of zijn groene wallen, doch zijn heerlijke omstreken. 't Was in 't begin van April 1902, dat ik er voor 't eerst kwam.

't Was uitgezocht lenteweer; de wilgen bloeiden rijk langs 't dijkje, dat naar den Laarderweg voert, lisch kwam prachtig op met forsche zwaardbladen en dotterbloem en speenkruid lieten hun gele sterretjes schitteren. In de tuinen der villa's prijken de magnolia's met groote tulpbloemen en een abrikoos was met rose bloempjes overdekt.

Zoe-oe-oem, daar gaat een werkster-aardhommel haar maal doen in een groote narcisbloem. Kijk de bloem eens overbuigen, wat gaat ze woest tewerk!

„Zou u me ook kunnen zeggen, hoe ik in 't bosch van Bredius kom,“ luidt mijn vraag aan een boer, die aan 't spitten is. Volgt u maar de tramlijn dan komt u aan een laan waar twee steenen palen staan waar op staat „Oud Bussum“ daar is het.

Ik volg zijn raad en de tramlijn, on binnen 't kwartier zit ik aan een vijver omboord met allerlei planten, op 't mos. 't Is eigenlijk meer een beek dan een vijver, doch 't water stroomt niet.

Groote waterloopers trippelen over de spiegelgladde oppervlakte, en op den bodem worden reeds de rozetten der moeras-aloë zichtbaar. Varens prijken aan den voet der zware dennen aan den oever, wier stammen bezaaid zijn met witte vlekjes: mannetjes en een enkel wijfje van 't motje Chimabache fagella.

De bijna doodsche stilte wordt nu en dan verbroken door 't geratel van karren en paardengehinnik. Kra, kra, klinkt 't plotseling en daar storten aan den oever van den vijver, bijna in 't water een paar vechtende kraaien neer. Ik sta op, en direct krabbelen ze op en maken dat ze weg komen; alleen een paar glinsterend zwarte veeren toonen aan, dat 't meenens is geweest.

't Bosch verloopt verderop in een laan met aan één kant kreupelhout. Verschillende vogels zingen hier hun morgenlied, een koel windje doet de jonge teere beukenbladen ritselen en ruischt me tegemoet, in één woord, 't is heerlijk hier.

Verrassend deelt zich 't bosch en voor me strekt zich een bruine golvende heide uit, op sommige plaatsen heuvelachtig en spaarzaam met eenige